

Ondo-eztšu au kenduteko osagarri on bat ona emen: edontzi edo *kopa* bat urez bete beite; ezarri bekioz urari sei edo *zazpi* *laudano*-tanta edo tšiztil, da ordurik ordura artu beite onetarikoše koilarakada andi bat. Gizakume edo *persona* gazteentzat lau edo bost tanta naikoa izango dira.

Laudanoa kontu andiaz erabilteko gauzea da ta dakienari nastau eragitea izango da onena.

III

TŠAKUR AMURRATUEN EZAUPIDEA

Tšakurrak amurratuta dagozanean baiño bestetan usegi edo aginka egingo ezpalebe, ezkendukez berba oneek emen ezarriko; baiña asarre direanean bere badakie grausk egiten, da asarrea ta amurrua eztira bar-diñak: asarrez egiñiko grauskadeak eztakar atze tšar tšarrik; amurruz egiñikoaren atzetik eriotza ikaragarria laster etorten da; ta ondo da iakitea tšakurren aginkada edo ozkadea noz dan asarrezkoa ta noz amurruzkoa. Ona emen Petit osagileak azalduko ezaupidea. Okela-zati bat igortzi beite tšakur aginkariaren oi, agin da zakatzean; da okela-zati au emon bekio beste tšakur bati. Onek iaten badau, ezaun da lenengo tšakurra amurraturik ezegoana; iaten ezpadau, baegoana agiri da.

Onetarako, tšakur amurratutzakoak ilda egon bear dau bestela nok areri oi-agin-zakatzetan ukutu?

Eva-ren alabaak

Irakurkizun au ezta izango emakumen gogokoa, gure ustez; gizonen onerakoa bai beintzat. Gizon askok gizartean iazo edo gertaten iakezan gauza guztiak emazteari esateko oiturea dauke. Gauza asko, geienak, esatea oitura ona da, batetik gizona azazkaten (1) dalako, ta bestetik emakuma iakinguraak baketan eukiten direalako; baiña gauza guzti guztiak esatea zer dan, urrango gertaera edo iazoeraak zeaztuko dabe.

Viena deritšon uri andian errizain (2) batek, ondo apalduta gero, emazteari zeero zeero azaldu eutsan urrango egunean egin bear eben lapur-eiza edo arrapate on bat. Emazteak gau atan, entzuniko barri ta asmoak eragin da erabili ta gero, erabagi gaizto donga bat artu eban. Al eban baiño diru-eralte edo *gasto* geiagokoa zan bera: kapela ta osterantzeko apaingarritan denda askotan eukazan zoorrak. Eta zoor onetšek garbituteko usteaz ots egin eban urrango egunean, senarrak aitaturiko lapur baten etšean. Onen eskutik bear eban beste diru artu ebanean, senarragandik entzuniko era beratan agertu eutsazan lapurrari ekizan barri guztiak. Lapurrak, au iakiñik, ige-sari emon eutsen: da errizaiñak eldueran, etšea u-tsik egoan, eurak buruko min barik.

Emazteak amesetan egoala, usterik gitšien ebanean, agertu eutsan senarrari egiñiko gaiztakeria.

Onen antzeko iazoera asko ta asko ezautu izan dira aspaldiko urte onetan. *Politika*-ko gauzetan iñok uste daben baiño artekotasun geiago dauke gaur-e-

guneko emazteak. Oraintsu Ministro baten emazteari agertu iakon diru-tratulari bat, eta diru-piño andia es-fiñi eutsan, senarragandiko barriak (politikazko barriak) berari bakarrik iakin eragitearren. Lenengotan emakumeak guztiz asarraturik ezetz erantzun eutsan; baiña diruak zulatu ezin leian atšik eztago ta makurtu ta beraatu zan emakumea. Diru-tratulari onek ordutik aurrera, noizean bein albista bat edo beste emakuma onegandik iakinda, garatz (1) asko ta irabaztetsuak egin ebazan. Alakoren baten senarra, oso konturatu ezarren, emaztearen peko ta susmoz, emazteari egi-modura guzur andiak esaten asi zan: onako ta olako asmoak *gobernuak* erabilzala, au ta bestea egingo ebela. Emazteak tratulariari barri onek moeran, tratulari edo garazdunak beti lege sal-erote andiak egin ebazan; da geien irabazi bear ebala uste ebanean, lur io eban da betiko ondatu zan.

Orain esango dogun iazoera au arrigarriagoa da. Italian diru-etšagun edo *bankero* bat gaizkin batzuk il eben. Iñok ezekian nortzuk zirean gaizkin eraile onnek. Iñaren aideak albistarietan iragarri eben, eraile nor zan agertu eianari onenbeste diru emongo etšela. Diru-etšaguna il ebanaren emazteak, au irakurri ebanean, ordurarte senarra maite izanarren, diruak itsututa, iñaren aideakanatu ta agertu eban nor zan eraile. Ezebazan luzaroko izan diruok. Andik lasterrera (zelan eztakigu) il zan emakuma donga au. Diruagaitik barik zuzentasunagaitik beren senarra salatu izan baleu, Esparta-ko emakuma biotz andikoen ondorengotzat euki ta goratua izango zan auza.

Azkenez erakutsi daigun Rusia-ko kondesa bategaz iazo zana. Ministro baten emaztea zan: senarrakitsu itsurik maite eban, gauzarik isilpekoenak esaten eutsazan, ezeukan emazteak iakin bagako gauzarik. Eta gizagaisoak ezekian amabi urtetan Gobernuoko asmorik arduratsuenak erbestekoai diruaren diruz salduten bizi izan iakola emaztea. Gobernuak salduta bizi zana baekian, nor zan saltzaiñea ez; ezta iakiteko alegin guztiak eginda bere. Bein kondea estu artu eben, da zin edo *iuramentu* eragin eutsen ea iñori ondo-bearrean (2) esaten eteeutsan berak ekiana. Kondeak orduan baietz erantzun eban: emazteari ekian guzti guztia esan oi eutsala. Beingo beingoan, au iakinda gero, lakirioan iausi zan kondesa doilorra.

Rusian onelango gauzen atzea beti izaten da erdi-bardiña. Kondesea Siberiara bialdu eben, da antše il zan. Kondeak, arazo ta bizibidea itšita, erbestera betiko ioan bear izan eban.

Senarrak: ikasi zelan bizi. Dalila lango emazterik euki nai ezpadozue, Sanson lango kirten koko buru bagakoak etzaiteze izan.

B-rekiñ

Bein Baratza Batean
Bei Bat Bilaturik,
Belar Berde Berria
Bazkatzen Bakarrik,
Baserritar Bat Bere
Buruz Beroturik,
Bialtzera Beitšoa

(1) *Azazkan*, desahogarse.

(2) Erderazko *policia*.

(1) *Negocio*.

(2) *De buena fe*.